

МОДЕЛЮВАННЯ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

MODELING OF PROFESSIONAL SPEECH OF FUTURE LAWYERS IN PROJECT ACTIVITIES

Стаття присвячена розкриттю змісту і побудови фахового мовлення майбутніх юристів у викладанні мовних дисциплін професійної підготовки. Моделювання фахового мовлення майбутніх фахівців правничої галузі є ефективним в умовах проєктної діяльності, спрямованої на формування мовної особистості правника, а також відповідних компетентностей продукувати правничі тексти з ґрунтовним термінологічним супроводом.

Ресурсне забезпечення проєктної діяльності майбутніх юристів розроблялося на основі текстових матеріалів, які стосуються аналітики нормативно-правових актів; текстів суспільно-історичного й історико-правового характеру. У проєктній діяльності фахове мовлення моделюється юристами відповідно не лише до освітніх запитів, що передбачає обов'язковий проблемний компонент, але також з випереджувальним контекстним складником. Аналітика фахових текстів і нормативно-правових актів спрямована на розгортання академічного дискурсу шляхом адекватного використання термінологічного апарату.

У проєктній діяльності майбутні юристи використовують навчальну інформацію шляхом розв'язання конкретних завдань проєкту; герменевтика дібраного матеріалу передбачає термінологічну систематизацію, спостереження над структурно-значеннєвим навантаженням і його розвитку з позиції діахронії. Історичний коментар дозволяє простежити розвиток юридичних універсалій в умовах української й міжнародної суспільно-політичних реальностей. Фактично увага до точного, адекватного й доречного терміноуживання сприяє перетворенню об'єктивних смислів і значень, які реалізує правничий фаховий дискурс, на особистісний досвід майбутньої правничої діяльності.

Проєктна діяльність майбутніх юристів передбачає лексикографічну роботу з корпусом юридичної субмови; здійснення перекладів правничих текстів у рамках проєктів, що передбачає вивчення юридичної інформації як на основі вивчення академічної літератури, так і на основі гіпертексту, подальше філософсько-екзистенційне осмислення юридичної освіти як світоглядного дескриптора. Проєктна діяльність майбутніх юристів орієнтована на рефлексію юридичних універсалій як внутрішньої потреби пізнання реальності через ціннісні правничі орієнтири; шляхом застосування емпірично-теоретич-

них методів наукового пізнання юридичних категорій.

Ключові слова: майбутні юристи, проєктна діяльність, юридичні науки, фахове мовлення; юридична субмова.

The article is devoted to the disclosure of the content and construction of professional speech of future lawyers in the teaching of language disciplines. Modeling of professional speech of future legal professionals is effective in the context of project activities aimed at forming the linguistic personality of the lawyer, as well as the relevant competencies to produce legal texts with thorough terminological support.

Resource support for project activities of future lawyers was developed on the basis of textual materials related to the analysis of regulations; texts of socio-historical and historical-legal nature. In project activities, professional speech is modeled by lawyers not only in accordance with educational needs, which provides a mandatory problem component, but also with a leading contextual component. The analysis of professional texts and normative legal acts is aimed at the development of academic discourse through the adequate use of terminological apparatus.

In project activities, future lawyers use educational information by solving specific project tasks; hermeneutics of the selected material involves terminological systematization, observation of structural and semantic load and its development from the standpoint of diachrony. Historical commentary allows us to trace the development of legal universals in the conditions of Ukrainian and international socio-political realities. In fact, attention to the precise, adequate and appropriate use of the term contributes to the transformation of objective meanings and meanings, which are realized by the legal professional discourse, into personal experience of future legal activity.

Project activities of future lawyers include lexicographic work with the corpus of legal sublanguage; translation of legal texts in the framework of projects involving the study of legal information both on the basis of the study of academic literature and on the basis of hypertext, further philosophical and existential understanding of legal education as a worldview descriptor. The project activity of future lawyers is focused on the reflection of legal universals as an internal need to know reality through the values of legal guidelines; by applying empirical and theoretical methods of scientific knowledge of legal categories.

Key words: future lawyers, project activity, legal sciences, professional speech; legal sublanguage.

УДК 811.161.2'271:34-051
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/46.12>

Побережна Н.О.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри українознавства
та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Мішеніна Т.М.,

докт. пед. наук, професор,
професор кафедри української мови
Криворізького державного
педагогічного університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Компетентісно орієнтоване навчання майбутніх юристів у вивченні мовних дисциплін орієнтоване насамперед на засвоєння категорійно-поняттєвого апарату, вироблення вмінь послуговуватися технологіями ефективної комунікації (юридичний підстиль; дипломатичний підстиль; канцелярський підстиль), яка стосується правового поля.

Моделювання фахового мовлення майбутніх юристів має передбачати декодування юридичних понять, що має основою методики синхронного й діахронного аналізів. Процес формування мовної особистості майбутнього юриста апелює до вербального й цілісно-когнітивного рівнів у її архітектоніці, що передбачає не лише вміння здійснювати герменевтику правничого термінологічного

поля, але також із допомогою емпірично-теоретичних методів моделювати логіку викладу. Проблематика, порушувана у правовому дискурсі, апелює до таких дескрипторів, як верховенство права, механізм процесуального регулювання, а також до фонових історико-правових складників використовуваних понять. Ідеться як про відтворення в денотативному змісті еволюції змісту юридичного поняття, так і вміння використати його адекватно, коректно до аналізованої ситуації. Еволюцію юридичного поняття слід розуміти не лише на рівні логіки викладу юридичного права й логіки доведення верховенства права через застосування відповідних процедур процесуального нормотворення і чинності правозастосовних актів, але також урахування обсягу дескрипторів окреслених рамок понятійного юридичного апарату, міри їх кореляції на сучасному етапі розвитку міжнародного правозастосування.

Оскільки зміст фахової мовної підготовки майбутніх юристів передбачає відбір спеціальних текстів задля засвоєння фахової інформації, інтегральність як тематичний дискурс уможливіє у проєктувальній діяльності не лише формування компетентності моделювати правничий дискурс, але також провадити дискусію з урахуванням вірогідного переформатування галузевої інформації (з урахуванням міжгалузевої інформації) залежно від екстралінгвістичних чинників – транслювання юридичної реальності відповідно до філософської і міждисциплінарної актуальної міжнародної платформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Компетентнісно орієнтований підхід у викладанні мовних дисциплін активізує вироблення функціональної грамотності майбутніх юристів у правовому полі; проєктуальна діяльність сприяє моделювати фахове мовлення не лише на рівні вербальних характеристик (загальна характеристика мови законодавства; функційні аспекти юридичної терміносистеми) (С. Зарицький [2, с. 60–64]; О. Банчук, Р. Куйбіда, М. Хавронюк [2, с. 4–10]; В. Тертишник [5, с. 20–26]).

Моделювання фахового мовлення майбутніх юристів у проєктній діяльності може бути представлено такими напрямками, як: теорія юрислінгвістики; стиль законодавства; культура юридичної мови (І. Кочан, С. Кравченко, Ю. Прадід, О. Сербенська, А. Токарська, Л. Халіновська [8, с. 125–127]).

Розвиток мовної особистості юриста передбачає формування відповідної культури юридичного дискурсу (аналіз термінотворчих процесів; урахування закономірності, яка полягає в тому, що розвиток юридичної термінології корелює з динамікою сучасної юриспруденції; рефлексія юридичних термінів як системи понять спеціальної галузі наукового знання; лінгвофілософія

сучасної юриспруденції з погляду історії становлення і функцій субмови права та сучасного розуміння верховенства права у міжнародному правовому полі) (І. Галицький [1, с. 294–301]; Т. Іванова. О. Охріменко [4, с. 67–71]; Б. Тоцький [1, с. 70–74]).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проєктна діяльність майбутніх юристів у викладанні мовних дисциплін орієнтована насамперед на вироблення функціональної грамотності в оперуванні набутими фаховими знаннями задля розв'язання поставлених завдань, але також аналітики інформації. Проєкт передбачає оброблення фахової інформації в термінологічному дескриптивному супроводі. Водночас моделювання юридичного дискурсу на основі термінологічної архітекtonіки має передбачати урахування син- та діахронного аспектів змістового навантаження юридичних мовних ресурсів, а також послуговуванням задля герменевтики текстів (як вітчизняних, так і міжнародних), що містять інформацію інтегрованого характеру (апеляція до різногалузових термінів). За такого підходу інтегрована інформація потребує не лише точного, коректного й адекватного терміноуживання, але також рефлексії понять.

Аналітика юридичного дискурсу дозволяє виконувати фахово орієнтовані завдання, спрямованих на інтегративне пізнання правничого поля; діахронний аспект розгляду термінологічного дискурсу дозволяє не лише простежити динаміку розвитку юридичних універсалій, але також моделювати майбутню фахову діяльність на рівні інтеріоризації ціннісних корелятивів.

Фахова підготовка майбутніх юристів у викладанні мовних дисциплін передбачає вироблення вміння продукувати спеціальні тексти (відповідно логіки викладу фактів, аналітики закономірностей і законів у правничому полі). Задля вичерпного, логічного обґрунтованого дискурсу необхідно не лише засвоїти терміносистему юридичної субмови (моно-, бі-, поліюридичного лексикографічного відтворення на рівні параметризації юридичної мови), але також послуговуватися нею у процесі ознайомлення як із навчальною інформацією, яка є системно відібраною і поданою на рівні категорійно-поняттєвого апарату, так і самостійно дібраною й проаналізованою у підготовці до проєкту. У такий спосіб проєктна діяльність у вивченні мовних дисциплін має бути спрямованою на критичне оброблення інформації з урахуванням фонових значеннєвих характеристик правничих понять, подальше моделювання фахового мовлення, що максимально відтворює динаміку в розумінні юридичних універсалій; сучасну наукову картину правничого поля.

Мета статті – розкрити напрями моделювання фахового мовлення майбутніх юристів у проєктній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Моделювання фахового мовлення майбутніх юристів необхідно розуміти не лише на рівні контекстного дидактичного супроводу, коли навчальний матеріал подається відповідно до тематичної траєкторії, але також на рівні академічного дискурсу, коли продукуються фахові тексти (як навчальні, так і проблемного характеру в межах сформульованої спільно з викладачем проблеми).

Фахове мовлення апелює насамперед до вияву відповідного рівня комунікативно-стилістичних ознак (точність, логічність, правильність, нормативність, доречність). У такому ракурсі дескриптори рівня фахового мовлення мають дискурсивний вияв.

Точність академічного дискурсу майбутніх юристів насамперед полягає у виробленні функціональної грамотності задля оперування термінами, що ретранслюють категорійно-поняттєвий апарат вітчизняної і світової юриспруденції.

Точність юридичного терміна (мовного знака, що репрезентує наукове поняття спеціальної, професійної галузі знання [3, с. 131]) дозволяє на рівні ключових слів демонструвати позицію, яка стосується аналітики, що стосується сучасних уявлень юриспруденції щодо розглядуваних фактів, явищ, процесів, подій тощо. Ідеться насамперед про адекватне відтворення змісту юридичних явищ і процесів; розуміння процедури класифікації того чи того явища, номінуючи відповідним терміном. Точність юридичного терміна перебуває в тісному взаємозв'язку з поняттям системності юридичної фахової мови (лексико-семантичні групи відтворюють синтагматичні й парадигматичні відношення). Прикладом може слугувати розгляд синонімічних рядів, їх доречне використання в юридичному дискурсі. Комунікація юридичного спрямування передбачає чітку кореляцію встановлених юридичних закономірностей, механізмів і відповідного термінологічного супроводу, що у свою чергу дозволяє досягти прагматичної настанови.

Оскільки особливістю юридичного терміна є так звана відповідна галузева специфіка, дефінітивна визначеність у моделюванні фахового мовлення майбутніх юристів спрямована на реалізацію усіх значеннєвих варіантів лексико-семантичного значення з урахуванням аналізованих правових відносин. З іншого боку, фахове мовлення юристів різниться від дискурсу громадянина, оскільки громадянин не послуговується мовою правових актів на рівні моделювання фахового мовлення, відповідно, реалізація мовного значення апелює переважно до денотативного.

Системність у моделюванні правничого фахового мовлення виявляється у точному використанні синонімічних, омонімічних, патронімічних й антонімічних мовних одиниць у субмові права залежно від рівня володіння терміноресурсами

фахівцями юридичної галузі. Суттєвою відмінністю продукуюваного юристом фахового дискурсу є також усвідомлена оцінність юридичної реалії і відповідна номінація. Формулювання змісту оцінного поняття з позиції права полягає в чіткій, логічно доведеній класифікації, з урахуванням традиції використання мовних одиниць в національній системі права (у розглядуваній парадигмі у доборі термінів-дублетів необхідно здійснити лексикографічне спостереження на рівні філіації й семантизації, оскільки національно позначена юридична лексика містить фонові конотації; як правило, фонові конотації апелюють до історичного коментаря). Наприклад, терміни *армія*, *військо* потребують уточнення з позиції фонового навантаження. Поняття *військо* витлумачується в такому синонімічному розумінні: *військо (збройні сили держави), армія, полки мн.; рать, дружина заст.* [7, с. 122]. Розгляд поняття *військо* в моделюванні фахового мовлення юристів апелює до історії становлення й подальшого удосконалення організації українського війська з часів Княжої доби (фактично починаючи з IX-X ст.). Суспільно-історичний чинник виникнення й утвердження Української козацької держави (XV ст.) – Гетьманщини – окреслює розгляд з позиції юриспруденції структури і чинного статусу органів державної влади, адміністративно-територіального устрою; української армії; судочинства; зовнішньої політики Гетьманщини. Національно-історична традиція юриспруденції аналізованого періоду оперує поняттями, відображеними у змісті такої юридичної термінології: *універсал (офіційний документ державної влади Гетьманщини); полк (найбільша адміністративно-територіальна та військова одиниця Гетьманщини); сотня (адміністративно-територіальна та військова одиниця, менша за полк); гетьман (керівник українського козацтва; із 1648 р. – глава Української держави, у руках якого було зосереджено законодавчу, виконавчу та судову владу)* тощо. Еволюція понять *військова одиниця, держава* відтворює сучасний правничий дискурс (державотворчий процес в умовах незалежності України; символічне значення геральдики України; Структура й організація Збройних сил України, трансформація державної влади): *Україна, президент України (є главою держави і главою виконавчої влади України), Збройні сили України, Міністерство оборони.*

Як висновок, дефініційний простір формується, маючи базисом етнічні й соціальні характеристики історичного процесу, відповідно, структурно-семантична валентність юридичного терміна в національному словнику відтворює етносоціальний правничий дискурс.

Моделювання юридичного дискурсу передбачає використання юридичних неологізмів, неосемантизація також може полягати в розширенні

основного значення, що пов'язано з розвитком наукової юридичної картини світу як окремої нації, так і світової спільноти (розвиток додаткових значень, розширення денотативного поля, що зумовлюється виникненням нових реалій, динамікою суспільно-політичних трансформацій). Наприклад, динаміка уявлення про сутність *соціальної держави, демократичні цінності, рівність громадян перед законом, соціального захисту, прав та обов'язків громадянина* апелює до застосування емпірично-теоретичних методів наукового пізнання юридичних категорій: а) *абстрагування*, що дозволяє виокремлювати суттєві ознаки, аспекти відношень юридичного процесу, явища (універсальї *право, державотворення, суспільний договір* тощо); б) *аналіз і синтез*, які дозволяють вивчати об'єкт, уявно розчленовуючи його на елементи (ознаки, відношення), розгляд кожного змістового складника в межах цілого (*права / обов'язки громадянина*); в) *індукція / дедукція*, що ґрунтуються на формально-логічному умовиводу, спрямовують мислення від часткового до загального / від окремого до загального (становлення і розвиток соціальної держави корелює з дотриманням системи прав і обов'язків громадянина, реалізованих на конституційному рівні; незалежність держави корелює із дотриманням рівності прав та обов'язків громадян держави); г) *моделювання* ґрунтується на заміні об'єкта моделлю (модель розбудови соціальної держави в умовах української правової традиції; проекти, що забезпечують розвиток в усіх сферах суспільства з урахуванням досвіду інших держав); *«Держава – особлива політико-територіальна організація, що має суверенітет, спеціальний апарат управління й примусу і здатна надавати своїм велінням загальнообов'язкової сили для всього населення країни»* [3, с. 8730].

Моделювання фахового мовлення майбутніх юристів у розгортанні дискусії, логічного доведення передбачає вектор неосемантики, коли неологізми не завжди послідовно кодифіковані на рівні філіації й параметризації юридичної субмови в національних словниках. У юридичному дискурсі такими є групи мовних одиниць: 1) загальноновживані терміни; 2) загальноновживані терміни, спеціальне (галузеве) значення яких дозволяє відтворити в нормативному акті точну, вичерпну, пояснювальну тощо інформацію задля встановлення юридичного факту, характеристики явища чи процесу; окреслення чинної процедури; 3) юридичні терміни (відтворені у спеціальних словниках; бі- та полімовних юридичних словниках; альтернативних словниках) (Б. Тоцький [1, с. 70–74]; Л. Халіновська [8, с. 125–127]).

Викладене вище дозволило нам розробити методичні рекомендації, які були використані у викладанні мовних дисциплін фахової підготовки майбутніх юристів (Українська мова професійного

спрямування; Англійська мова професійного спрямування) та дисциплін нормативної підготовки, що висуває відповідні вимоги в межах компетентностей вільно послуговуватися фаховою (юридичною) системою мовних ресурсів задля моделювання мовлення відповідно до прагматики. Було розроблено проекти, спрямовані на вироблення фахового мовлення, здатності моделювати дискурсивний формат залежно від прагматики й інформативності стосовно юридичних фактів, явищ, процедур тощо.

Проект «Системність юридичної субмови». Вивчення парадигматичних і синтагматичних відношень юридичних термінів. Моделювання юридичного дискурсу із застосуванням термінологічного апарату відповідно до програмової теми, як-от: «Держава», «Гетьман – президент: еволюція понять в історії вітчизняного юридичного поля», «Громадянин: права й обов'язки», «Цивільне право», «Міжнародне право».

Проект «Етапи розвитку вітчизняної правничої термінологічної системи». Дослідження становлення вітчизняної юридичної термінології корелятивно до періодизації становлення української наукової термінології. Роль правничих термінів у пізнанні суспільно-політичної реалії. Процедура кодифікації, стандартизації та параметризації юридичної субмови. Уніфікація юридичних термінів, забезпечення системності юридичної термінології.

Проект «Міжкультурна комунікація. Толерантність у правничій термінології». Проект спрямований на вивчення системи термінів, що окреслюють правниче поле толерантності. У рамках моделювання фахового мовлення майбутні юристи аналізують нормативні засади концепції толерантності в українському суспільстві і світовій спільноті. Переклад нормативно-правових текстів, які розкривають дескриптори толерантності на сучасному етапі розвитку світової спільноти. Перекладацька діяльність майбутніх юристів у змісті мовного посередництва, засобу міжмовної і міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація і толерантність. Академічне полілінгвальне спілкування майбутніх юристів.

Проект «Громадянськість як суспільно-політична універсалія». Спостереження над розвитком поняття *громадянськість*, вивчення термінологічного (категорійно-поняттєвого апарату) з позиції син- і діакронії шляхом філіації й семантизації національних моно-, бі- й полісловників; аналіз вітчизняної і міжнародної практики дотримання обов'язків і прав громадянина; побудова моделі громадянськості; вивчення термінологічного супроводу нормативно-правових актів, що регламентують питання громадянства.

Проект «Людина, особистість, громадянин: вектор ментальності». Майбутні юристи

досліджують тексти юридичного, історичного, соціологічного спрямування; визначають динаміку в осмисленні окреслених понять, здійснюють аналіз етапів становлення демократичного суспільства у вітчизняному й міжнародному вимірах; зіставляють вітчизняний і міжнародний досвід становлення й розвитку інституту громадянства; здійснюють аналітику нормативно-правового супроводу сучасного розуміння громадянства (країни обирають проблемні групи за вибором); виокремлюють вектори і процедури нормативно-правового поля.

Проєкт «Громадські й політичні діячі та їх внесок у розвиток державності». Проєкт передбачає вивчення досвіду громадських і політичних діячів, які зробили вагомий внесок у розбудову державності на рівні міжнародної спільноти, а також сприяли удосконаленню вітчизняної моделі державності.

Історичний дискурс може передбачати таку тематику: 1. «Правниче поле діяльності Богдана Хмельницького. Гетьман – президент: аналіз повноважень у рамках законодавчої, виконавчої та судової влади». 2. «Пилип Орлик і модель конституційної побудови державності. Конституція Пилипа Орлика 1710 року («Пакти й конституції законів і вольностей Війська Запорозького»)). Конституція України 1996 року. 3. «Юридичний аналіз програмних положень Кирило-Мефодіївського братства: «Книга буття українського народу. «Статут Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія». Сучасна система громадських товариств та організацій. 4. «Правове поле мовної політики в Україні: історичний дискурс. Роль громадських діячів і письменників у становленні державного статусу української мови». 5. *Проєкт «Історичний наратив».* Проєкт спрямований на дослідження історико-політичного дискурсу, відповідної герменевтики державного устрою, моделювання подальших перспектив ідеологічного поступу згідно з міжнародним досвідом. Вітчизняний досвід герменевтики історії. 6. *Проєкт «Правнича медіагігієна. Правнича медіабезпека».* Вивчення термінологічного апарату нормативних засад правничої медіагігієни та правничої медіабезпеки. Поняття про цілісність особистості громадянина. Кореляція сформованості громадянської спрямованості особистості й рефлексія особистої соціально-громадянської відповідальності (умотивованість у здійсненні суспільно значущих дій і вчинків).

Висновки та перспективи дослідження. Компетентнісно орієнтоване навчання майбутніх юристів мовних дисциплін, спрямоване на моделювання фахового мовлення у проєктній

діяльності, забезпечує якісну фахову підготовку правника, який здійснює аналітику нормативно-правових актів на основі герменевтики категорійно-поняттєвого апарату.

Проєктна діяльність уможлиблює не лише трансляцію теоретичних знань, актуалізація яких визначають фах правника, але також забезпечує умови задля розв'язання суперечностей у правовому полі шляхом застосування прагматики у комунікації. Функціональна грамотність у фаховому мовленні майбутнього правника відтворює кореляцію між когнітивним і вербально-прагматичним рівнями мовної особистості. У розвитку структури мовної особистості правника вагомою є динаміка в інтеріоризації понять, які становлять ціннісні дескриптори верховенства права. Герменевтика юридичного поняття апелює до син- та діахронного спостереження над розвитком філософії юридичної універсалії (засвоєння досвіду пізнання правничого дискурсу як досвіду історико-політичної реалізації на рівні автохтонного і світового розвитку).

Перспективами подальших розвідок є моделювання навчально-фахової діяльності майбутніх юристів у викладанні дисциплін спеціальної підготовки, де проєкти мають архітектоніку науково-дослідницьких пропозицій у правовому полі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Галицький І. Нормативні засади концепції формування толерантності в українському суспільстві. *Право України*. 2011. № 9. С. 294–301.
2. Зарицький С. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручник. Київ : ІВЦ «Політехніка»; ТОВ «Фірма періодика», 2004. 128 с.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України : [від 13 квіт. 2012 р.] / [О. А. Банчук та ін.]; за ред. О. А. Банчука, Р. О. Куйбіди, М. І. Хавронюка ; Центр політ.-прав. реформ. – Харків : Фактор, 2013. 1058 с.
4. Охріменко О. О., Іванова Т. В. Соціальна відповідальність : навч. посіб. НТУ «Київський політехнічний інститут», 2015. 180 с.
5. Тертишник В.М. Принципи права та стратегія і практика судової реформи. *Право і суспільство*. 2016. № 6. С. 20–26.
6. Тоцький Б.А. Принцип пропорційності: історичний аспект і теоретичні складові. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 70–74.
7. Універсальний словник української лексики. Синоніми, антоніми, омоніми / укл. Нечволод Л. І., Бездітко В. І., Паращич В. В. Харків : Торсінг плюс, 2009. 768 с.
8. Халіновська Л.А. Українська термінологія: Формування і функціонування. Київ, 2017. 234 с.